

УДК 316.32:35

Р. Войтович

ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

Розглянуто глобальні проблеми суспільного розвитку. Класифіковано їх зміст та специфіку. Показано їх вплив на систему державного управління. Проаналізовано причини їх виникнення та наведено шляхи вирішення.

Ключові слова: державне управління, суспільний розвиток, глобальні проблеми, глобалізація.

Основною тенденцією на геополітичній арені ХХ ст. стала дезінтеграція, яка призвела до появи нових формально рівноправних держав. Проте в умовах поглиблення і більшого поширення взаємозалежності та взаємозв'язку в світовому співтоваристві, що привноситься утвердженням процесів глобалізації, суттєво змінюється вертикальна структура владних відносин, якісно міняється зміст міжнародних політичних відносин, зазнає певної трансформації і система державного управління. Все це є результатом виникнення та впливу глобальних проблем суспільного розвитку, які не можуть не позначуватись на загальнонаціональній державно-управлінській системі.

Складність розуміння специфіки глобальних проблем на сьогодні пов'язується з неоднозначністю застосування методів та інструментів їх вирішення у сучасних умовах, а також зі зміною ціннісних систем та нормативних передумов, які ускладнюють об'єктивне розуміння цих проблем кожною національною спільнотою.

Зазначена проблематика має значний методологічний досвід, у контексті сучасних дослідницьких підходів, оскільки неодноразово окремі її аспекти були предметом спеціального розгляду у працях таких вчених, як: В. Князев, І. Надольний, А. Чумаков, Ю. Хабермас, В. Мальцев, І. Кучараді та інші. Предметом дослідницьких пошуків цих вчених була здебільшого класифікація глобальних проблем розвитку людства середини ХХ ст., проте власне глобальні проблеми суспільного розвитку в умовах сучасних глобалізаційних процесів та їх вплив на систему державного управління все ще лишаються малодослідженими, насамперед те, особливо що стосується чіткого розмежування специфіки розуміння глобальних та світових проблем, чіткої класифікації причин їх виникнення. З огляду на це, актуальність та доцільність аналізу згадуваної проблематики на сьогодні все більше посилюється.

Відповідно до цього, метою статті є здійснити концептуальний аналіз глобальних проблем сучасного розвитку та визначити їх вплив на систему державного управління. Досягнення цієї мети обумовлює вирішення відповідних завдань, а саме:

- з'ясувати сутність та здійснити чітке методологічне розмежування глобальних та світових проблем;
- проаналізувати причини виникнення та зміст глобальних проблем суспільного розвитку;
- дослідити вплив глобальних проблем суспільного розвитку на функціонування систем державного управління;

– охарактеризувати шляхи вирішення глобальних проблем суспільного розвитку.

Отже, відповідно до логіки дослідження, насамперед доцільно визначити сутність та основні причини виникнення глобальних проблем суспільного розвитку.

Закономірно проблеми розглядаються як складні теоретичні або практичні питання, які вимагають адекватної методології для їх вирішення, предметом же розгортання проблем є процес як послідовна зміна явищ, станів розвитку. Це безпосередньо вказує на те, що глобальні проблеми є безпосереднім відображенням сучасних глобальних процесів суспільного розвитку.

У контексті з'ясування сутності глобальних проблем суспільного розвитку доцільно виходити із чіткого розмежування категорій глобальних проблем та світових проблем. Так, зокрема, у нашому розумінні глобальні проблеми носять змістовний характер, тоді як світові – формальний. Це безпосередньо підтверджується тим, що глобальні проблеми належать до проблем, які визначаються технологічним спрямуванням їх вирішення, а саме вони містять низку послідовних, взаємопов'язаних механізмів, які забезпечують певну визначеність у засобах щодо досягнення певної мети. Світові проблеми, своєю чергою, є загальноцивілізаційними і водночас такими теоретико-практичними питаннями, які постають перед спільнотою на певному етапі її суспільного розвитку. Також доцільно відзначити, що у нашому розумінні глобальні проблеми – це проблеми, позбавлені чіткої часової регламентації, оскільки їх специфіка протягом всієї історії розвитку людства майже не мінялась. Зміст глобальних проблем суспільного розвитку, який стояв перед людством як у добу античності, так і на сьогодні майже є тотожним, лише із певною патетичною відмінністю, яка пов'язується із рівнем розвитку суспільної свідомості та самосвідомості людства. Саме тому, на нашу думку, принципово неправильним є відносити період виникнення глобальних проблем до другої половини ХХ ст. і пов'язувати їх виключно з науково-технічною революцією, на чому наполягає більшість вчених, адже це такі проблеми, які без виключення охоплюють всі сфери людської життєдіяльності і стосуються всіх країн світу протягом всієї історії розвитку людства.

Таким чином, глобальні проблеми суспільного розвитку є вічними, а світові проблеми суспільного розвитку регламентуються певними умовами та факторами відповідної ситуації, здебільшого соціальної та геополітичної, тоді як глобальні виключно регламентуються об'єктивними умовами суспільного розвитку, структурою облаштування геополітичного простору та відповідними природно-кліматичними умовами. З методологічної точки зору глобальні проблеми є ширшими за змістом, тоді коли світові – вузькими, вони є їх складовим елементом. Саме тому принципово важливим є чітко розмежовувати зміст цих категорій. Такий підхід гіпотетично також підтверджується відповідними дослідницькими концепціями.

Так, у Великому енциклопедичному словнику глобальні проблеми розглядаються як “сучасні проблеми існування та розвитку людства в цілому, до яких відносяться відвернення світової термоядерної війни і забезпечення миру для всіх народів, додання відмінностей за рівнем соціально-економічного розвитку між розвиненими країнами та тими, що розвиваються; усунення голоду, злидненості та неосвіченості; регулювання стрімкого росту населення в країнах, що розвиваються; додання катастрофічного забруднення оточуючого середовища; забезпечення

людства необхідними ресурсами – продуктами, промисловою сировиною, джерелами енергії; відверненням негативних наслідків розвитку науки і техніки” [1].

У сучасній методології пошуку нової моделі суспільного розвитку є два основних підходи до класифікації глобальних проблем: “аналітико-дискриптивний”, який зводить до єдиного знаменника розуміння змісту глобальних проблем, та “синтетичний”, який характеризує дослідження, зорієнтовані на аналіз виникнення майбутніх глобальних проблем і того, яким чином вони впливають на перспективи розвитку сучасного людства. Інституційним підтвердженням такої класифікації підходів до розуміння глобальних проблем стала низка акцій, ініційована, зокрема, з боку Філософської спілки Туреччини, якою серед перших було поставлено проблему пошуку методології вирішення глобальних проблем шляхом формування нового адекватного підходу до суспільного розвитку, а пізніше Міжнародна федерація філософських спілок склала проект серії обговорень та публікації під назвою “Ідеї, які лежать в основі глобальних проблем”. Зрозуміло, що можливість адекватного вирішення цих проблем безумовно пов’язувалась із потребою їх аналізу в межах філософської методології. При цьому основна мета таких досліджень пов’язувалась із необхідністю “виявити сутність основних ідей, які разом із іншими детермінантами визначали практику останніх десятиліть і оцінювали їх у зв’язку із появою нових етичних проблем; обговорити можливості концептуалізації цих ідей з урахуванням тих проблем, які мають місце на той час і тим самим сприяти когнітивно виправданому оформленню цих ідей, а при необхідності висунення нових ідей, здатних слугувати орієнтиром для практики на межі століть” [2].

Це безпосередньо свідчить про те, що загалом глобальні проблеми є результатом розгортання глобалізаційних процесів, які об’єктивно нарощуються та розвиваються, а тим самим призводять до нерівномірності суспільного розвитку. На думку А. Чумакова, глобальні проблеми суспільного розвитку – це такі проблеми, “які відображають реальне та прогнозоване порушення рівноваги природних та суспільних систем, що в кінцевому результаті приводить до зникнення біоресурсного потенціалу планети” [3].

Принципово іншої точки зору на предмет розуміння сутності та причин виникнення глобальних проблем дотримується Ю. Юхананов, на думку якого глобальні проблеми суспільного розвитку зумовлені кризою індустріального суспільства, яка реально пояснює причину сучасних еколого-ресурсних проблем, пов’язаних із розвитком науково-технічного прогресу [4]. Саме це розкриває принципову відмінність глобальних проблем суспільного розвитку XXI ст. від середини XX ст., що й характеризується виникненням саме таких проблем, які загрожують існуванню людства, а отже, і розвитку та функціонуванню національних систем господарювання. На сьогодні фактично акумулюється новий зміст глобальних проблем суспільного розвитку, – це власне “глобалізація проблеми розвитку”, що фактично вказує на пошук нових альтернатив життєдіяльності в умовах розгортання новітніх тенденцій глобального поступу.

Отже, у методологічному плані глобальні проблеми сучасності є комплексними та всеосяжними, вони тісно пов’язані між собою, з регіональними та національно-державними проблемами. Їх основою є суперечності глобального масштабу, які зачіпають і базис існування сучасної цивілізації. Загострення цих “суперечностей веде до деструктивних процесів та породжує нові проблеми” [5], які, безумовно, позначаються на відповідному типові системи державного управління. Саме тому цілком логічним є розуміння глобальних проблем, запропоноване В. Мальцевим: “сукупність найбільш гострих світових проблем, вирішення яких

вимагає масового осмислення та об'єднання зусиль всіх народів та держав" [6]. Інший російський дослідник Ю. Ірхін до глобальних проблем відносить "основні проблеми, які постають перед людством, і від яких залежить доля існування всіх народів" [7].

У дослідженнях, присвячених аналізу сучасних проблем суспільного розвитку, цілком логічно застосовується категорія "світові проблеми". Так, зокрема, в документах ЮНЕСКО терміном світові проблеми позначаються два різних типи проблем, одні з яких "стосуються визначення певних фактів – різних аспектів глухих кутів, в яких перебуває значна частина людства, не дивлячись на рівень цивілізованості, який досягнуто на сьогодні людством в цілому. Другий тип світових проблем стосується визначення певних перспектив, які пов'язуються з визначеними фактами, або передбаченням шляхів виходу із так званих глухих кутів. До цієї категорії світових проблем належать розвиток, світ, права людини та демократизація" [8]. Фактично саме такі проблеми і визначають сучасну стратегію глобального розвитку людства.

Вирішення наведених вище двох типів світових проблем передбачає, насамперед, пояснення фактів та умов (розкриття фактів, які зумовлюють подію, ситуацію, або основні фактори, які спричиняють певну дію), які впливають на розгортання відповідних проблем, а також і їх обґрунтування (мається на меті показати причини, передумови, пропозиції та міркування, які призводять до цієї тези), оскільки саме "тоді ми маємо можливість підходити до їх вирішення з готовими формулами".

При цьому потрібно відзначити, що шляхи вирішення глобальних та світових проблем є теж принципово різними, адже світові проблеми вимагають сучасних механізмів їх вирішення у сучасних умовах суспільного розвитку, а глобальні проблеми фактично не підлягають під безпосереднє вирішення. Це проблеми, які майже завжди будуть стояти перед людством.

Доцільно також відзначити, що поява низки глобальних проблем суспільного розвитку якщо і характеризує ризики нинішнього та майбутнього світу, проте вони "не завжди" створюють безпосередню загрозу людству, хоча безумовно реально впливають на систему державного управління і на формування нового типу взаємодії між народами. Точніше кажучи, глобальні проблеми зумовлені самою суперечливістю суспільного розвитку, який обумовлюється негативними наслідками глобалізації і має на меті стандартизацію умов та факторів людської життєдіяльності. Відповідно до цього основними причинами виникнення глобальних проблем суспільного розвитку найперше є нерівномірність соціально-економічного та науково-технічного розвитку держави, а також і її регіонів. Така суперечливість тенденцій суспільного розвитку в умовах глобалізації призвела і до активної діяльності антиглобалістичних рухів, які все частіше виступають за збереження багатоманітності сучасного світу та збереження національної ідентичності як основної умови суспільного поступу в ситуації глобалізаційного розвитку.

Важлива проблема, яка виникає у контексті вирішення глобальних проблем, пов'язується із адекватністю діагностування певної проблемної ситуації, адже кожна національна спільнота вкладає своє розуміння в світові проблеми глобального розвитку. І в цьому контексті глобалізації як явищу не вдається стандартизувати людське міркування, оскільки його основою є стереотипи (усталені судження, якими керується та чи інша нація), які практично ніколи не вдається еволюційно помінати. Це фактично свідчить про появу так званої герменевтичної проблематики у пошуку

відповідної методології суспільного розвитку, адже будь-який соціальний дискурс передбачає, що одну й ту ж реальну ситуацію можна розглядати з різних позицій, що безумовно передбачає два подекуди різних контексти розуміння такої ситуації: пояснити та дати оцінку події, ситуації або дії через призму понять різних політичних теорій та ідеологій [9]. Тому на сьогодні відкритою лишається проблема способу об'єктивного формулювання та оцінки світових проблем, які визначають новий тип суспільного розвитку.

Відомий турецький дослідник І. Кучараді зазначає, що світові проблеми – це “факти, які виникають в результаті специфічного сплетіння подій, до яких приводить, те як вибудовані соціальні, економічні та політичні відносини в різних країнах світу. А те, як вони вибудовані визначається інтересами груп громадськості” [10], тому дати реальну оцінку умов та фактів, які призводять до виникнення певної проблеми, неможливо, тому що тут рівень можливостей для розвитку інтересів громадян є принципово різний, адже він насамперед визначається суб'єктивним фактором. Тому і запропонувати об'єктивний спосіб вирішення світових проблем на сьогодні у світі не може окрема національна спільнота для іншої, оскільки шляхи вирішення світових проблем все одно має відшукувати кожна нація самостійно.

На думку І. Кучараді, першим кроком на шляху до вирішення світових проблем є оцінення ситуації, тобто структурування системи відносин між різними тотожними подіями, які відбуваються одночасно в багатьох країнах світу (тобто з'ясувати серед багатьох інших причин так звану загальну причину розгортання незалежних подій, які відбуваються на певний момент у світі).

Наступним кроком є пояснити, яким чином виникла ця ситуація, що було її реальною передумовою, тобто дослідити, як одночасно незалежні між собою події відіграють важливу роль для розгортання відповідної ситуації. Таким чином, правильне діагностування ситуації дасть змогу змінити певну ситуацію у правильному напрямі. Правильний напрям – це, насамперед, збереження власної ідентичності нації та прилаштування її до умов розвитку сучасного людства загалом.

Доцільно особливо наголосити, що основною проблемою для світової спільноти на сьогодні є глобалізація та ризик втрати культурної ідентичності. У цьому плані глобалізація – це новий контекст для формування світоустрою, який передбачає появу нових агентів світового розвитку, які з'являються завдяки спільному вирішенню низки світових проблем. Потрібно завжди пам'ятати, що глобалізація включає різні ризики, адже теоретичні моделі глобалізації та їх відповідне інформаційне забезпечення слугують теж інтересам головних комунікаторів, які зацікавлені у необхідності розгортання процесів глобалізації у межах різних національних спільнот.

Необхідно також відзначити, що вирішення людством глобальних проблем призвело, певною мірою, до появи глобалізації як фактору, який обумовлює можливість розвитку світу за єдиними стандартами. Так звана “політика розвитку” поглибила не лише соціальну несправедливість, але й глобальну несправедливість” [11]. Фактично йдеться про так звану іноземну допомогу у формі “допомоги розвитку” так званої позики розвинених країн, яка обов'язково включала політичний контекст, що і призвело до збільшення межі між багатими країнами та бідними, появи політично могутніх та аутсайдерів. Відповідно до цього головна мета національної політики сучасних держав в умовах глобалізації, яка базується на

принципі “допомоги розвитку” бідним країнам з боку багатих, призвела до протилежних очікувань.

Концепція розвитку початку XXI ст. привнесла новий культурний вимір, а саме забезпечила культурний розвиток держав завдяки об’єднанню, під яким розумівся вільний обмін традиціями, стереотипами, комунікативними технологіями. У західних країнах культурний розвиток – це “розширення можливостей доступу спільнот до сфери культури та здатність приймати в ній активну участь” [12]. Ідея культурного розвитку на сьогодні фактично сприймається західною спільнотою не достатньо адекватно, оскільки тут можливість розвивати власну культуру підміняється формами “ідентифікації та реконструювання” усталених систем цінностей та стереотипів. Фактично мова йде про насадження системи цінностей (ціннісні судження та норми) однієї культури іншій, що тим самим чітко увиразнює потребу пошуку власних цінностей шляхом віднайдення їх у власному історичному досвіді. Водночас, здійснювати такий культурний розвиток, необхідно шляхом примноження власних здобутків спільноти, а тому, з огляду на це, потрібно виробити паритетність та повагу у ставлення до всіх інших культур. Інакше ризик втрати культурної ідентичності як глобальна проблема суспільного розвитку є неминучим.

Наступне, на що доцільно звернути увагу в контексті розгляду цього аспекту, – це безпосередні права та потреби людини, які в умовах глобалізації є абсолютно нівельованими, оскільки інституційною формою їх реалізації стають транснаціональні структури, функціонування яких не узгоджується із інтересами окремої національної держави. А тому може статись таким чином, що ці інтереси можуть залишитись не лише нереалізованими, але й непоміченими.

До глобальних проблем суспільного розвитку в сучасних умовах належить також проблема встановлення справедливості у відносинах між державами. Адже в умовах глобалізації та першої іракської війни аналізувати справедливість та світовий порядок у відносинах між державами фактично неможливо, хоча й аксіоматичним вважається, що вони реально мають відстоювати ідею забезпечення миру, стабільності та дотримання прав людини. Відповідно до цього на сьогодні потрібно дбати про пошук єдиних способів досягнення таких ідей. Тобто йдеться про те, яку форму взаємовідносин як альтернативну оберуть держави, щоб взаємодіяти між собою та застосовувати єдині способи вирішення глобальних проблем. Обов’язково ці способи реалізації ідей мають бути чітко урегульовані системою міжнародного права. На сьогодні можна виділити такі моделі поведінки держав у контексті вирішення ними глобальних проблем:

- незалежність (держави самостійно приймають рішення та слідує їм);
- опосередкованість (держави приймають рішення відповідно до власних національних інтересів, проте вони реально не стосуються тих проблем, які є важливими для розвитку людства);
- конкурентність (відносини між державами як між конкурентами, які ведуть тривалі перемовини щодо вирішення окремих проблем).

Окреслені три моделі взаємодій між державами в умовах вирішення світових проблем передбачають дотримання правил чітко регламентованих міжнародним правом, які Г. Віцхум окреслив так:

- 1) вимоги до участі: суверенітет держави залежить від її міжнародного визнання;

2) умова визнання статусу суверенної держави: суверенна держава має бути здатна ефективно контролювати суспільні та територіальні кордони і підтримувати в середині цих кордонів закон та порядок;

3) статус суверенітету: суверенна держава користується правом у будь-який момент вступити у війну без будь-яких виправдань, але вона не має права вмішуватись у внутрішні справи іншої держави (принцип невтручання) [13].

В умовах глобалізації концептуально окреслюється проблема громадянської рівності у відносинах, як між громадянами, так і між державами. Це, своєю чергою, вимагає переведення базових засад міжнародного права як безпосереднього права держав у космополітичне право “як право індивідів, які є носіями не лише прав громадян своїх власних національних співтовариств, але й права громадян “космополітичних співтовариств” – права громадян світу” [14]. Одним із результатів такого переходу від міжнародного до космополітичного права має стати вічний мир у розумінні І. Канта, оскільки “немає жодних засобів, крім міжнародного права, яке базується на публічних законах, які спираються на силу примусу, яким мають підпорядковуватись кожна держава” [15].

Отже, в умовах глобалізації стрімко зростає проблема геополітичної нерівності. Ця проблема нерівності є багатогранною та багатоплановою і пов’язується, насамперед, із нерівністю між багатими та бідними країнами. На сьогодні вже не викликає сумнівів, що значна нерівність у прибутках та рівнях життя може призвести до могутніх соціальних потрясінь планетарного масштабу, адже всі факти свідчать про те, що нерівність не зменшується. Розвинуті країни тривалий час вирішували проблему стабільності та сталого розвитку, яка ґрунтувалась на системі рівноправних цінностей, хоча нерівність у прибутках продовжувала зростати, внаслідок цього ринкова економіка перетворила лідерів ринку в монополістів та спричинила ерозію механізмів соціальної політики.

До основних глобальних проблем суспільного розвитку у сучасних глобалізаційних умовах належать також ризики техногенної катастрофи (випустощення природних ресурсів, забруднення оточуючого середовища, продовольча проблема), зміна кліматичних умов у загальнопланетарному масштабі та екологічна криза. В особливому ракурсі на сьогодні постає демографічна проблема, яка здебільшого є суперечливою. Це пояснюється тим, що в межах розвинених країн світу відбувається значний приріст населення, тоді як у розвинених країнах світу спостерігається демографічний спад, який призводить до нових соціальних та економічних ризиків. В умовах глобалізації особливого загострення набувають проблеми охорони здоров’я, попередження СНІДу та наркоманії, збереження культурних та моральних цінностей, боротьби з міжнародним тероризмом.

З огляду на це, надзвичайно складно виробити стратегію вирішення глобальних проблем суспільного розвитку, єдино правильним при цьому є координувати зусилля всіх країн світу, адже своєрідна “самоізоляція всеодно не дозволить окремим країнам світу лишитись осторонь від економічної кризи, ядерної війни, загроз тероризму чи ж епідемії СНІДу” [16]. У цьому плані спільними зусиллями всіх країн світу має бути вироблена стратегія посилення взаємозв’язку та взаємодії шляхом створення нової системи цінностей, яка буде регламентувати майбутній процес розвитку людства в умовах впровадження нових глобалізаційних стандартів.

На сьогодні вирішення глобальних проблем суспільного розвитку ускладнюється низьким рівнем управління глобальними процесами з боку міжнародних організацій. Так, на думку І. Кравченко, сучасний світ “ризикуює стикнутися з агресивним протистоянням прогресу та навіть спробам виправити його пороки зі сторони найменш розвиненої частини світового співтовариства. Таке протистояння може у самий непринагідний час привести до серйозних конфліктів, тоді коли солідарність є необхідною умовою для спільного вирішення найгостріших глобальних проблем виникає загроза планетарної екологічної катастрофи. Позбавившись небезпеки всезагального ракетно-ядерного конфлікту, світ може стикнутися з небезпекою нового типу: неklasичної диверсійної терористичної війни проти прогресу” [17].

Стратегія виживання людини на основі вирішення глобальних проблем сучасності має вивести народи на нові вершини міжцивілізаційного розвитку. Доцільно вказати також і на той факт, що на сьогодні глобалізація супроводжується модернізацією, що безумовно призводить до появи нових форм загрози національній безпеці, оскільки вона завжди супроводжується формою протесту проти самого процесу модернізації та його соціальних наслідків. Глобалізація як певна форма стандартизації, позбавляє народ альтернативи самостійного вибору моделі розвитку, що закономірно призводить до втрати національної культури, тим самим національної ідентичності та пошуку вектору національного відродження.

Однією із найважливіших гарантій розвитку за умови вирішення низки глобальних проблем, спричинених самими процесами глобалізації на європейському та трансатлантичному просторах, є розвинута співпраця між державами в політичній, економічній, гуманітарній, інформаційній та військовій сферах. Нове підґрунтя для такого співробітництва створюється глобалізацією політичних, економічних, військових та інших процесів, а також наявністю трансформації взаємовпливу, необхідністю узгодження позицій між державами, всіх зацікавлених сторін щодо підтримки миру та безпеки на всіх рівнях. На сучасному етапі постає проблема необхідності розробити “прогнозні сценарії розвитку” “вірогідні моделі майбутнього”, “сценарні моделі майбутнього”, які б стали нарешті своєрідною технологією вирішення глобальних проблем суспільного розвитку та відповідною мірою допомогли спрогнозувати функціонування сучасної системи державно-управлінської діяльності.

Таким чином, стає зрозумілим, що вирішення глобальних проблем залежить від рівня цивілізованості суспільства, яке має відповідний рівень усвідомлення своєї причетності до світової спільноти щодо пошуку механізмів вирішення сукупності глобальних проблем, які вимагають масового осмислення та об’єднання зусиль всіх народів та держав, які мають відповідати за збереження національної специфіки у вирішенні глобальних проблем сучасності.

На шляху до вирішення глобальних проблем суспільного розвитку перед Україною постає потреба розробки програми з реалізації основних напрямів соціально-економічного та політичного розвитку в умовах глобалізації на найближче десятиліття. Це передбачає системне реформування сфери освіти, охорони здоров’я, соціального забезпечення, адміністративної та політичної реформи. Це повною мірою має підвищити рівень життя та зменшити соціальне розшарування суспільства. У цьому плані Організація Об’єднаних Націй (далі – ООН) запропонувала сукупний індекс розвитку людського потенціалу, який враховує передбачену при народженні тривалість життя, рівень освіченості дорослого

населення, середній коефіцієнт прийому до навчальних закладів, прибуток на душу населення. Це тим самим має зменшити ризики впливу глобальних проблем суспільного розвитку на сучасну людину.

Доцільно відзначити, що в умовах глобалізації Україна, як і будь-яка інша країна світу, не в змозі самостійно вирішувати глобальні проблеми суспільного розвитку саме тому, що у неї не завжди вистачає власних адміністративних, політичних та економічних ресурсів щодо їх вирішення. З іншого боку, брати участь у вирішенні світових проблем потрібно надзвичайно зважено, адже тут доведеться нести відповідальність за те, що відбувається у деяких регіонах світу, тому тут важливо визначити свої пріоритети та досягнути можливості, переглянути зовнішньополітичні зобов'язання та національні амбіції. Головне, про що потрібно пам'ятати у контексті розробки стратегії суспільного розвитку України в умовах глобалізації, – це про те, що глобальні проблеми людства на сьогодні набули такого рівня загострення, вирішити які без належного рівня об'єднання транснаціональних зусиль практично неможливо.

Отже, здійснений нами аналіз глобальних проблем суспільного розвитку, дав змогу чітко класифікувати їх зміст та специфіку, показати відповідні форми їх впливу на функціонування системи державного управління, а головне – вказати на принципову відмінність між глобальними та світовими проблемами суспільного розвитку, проаналізувати причини їх виникнення та навести шляхи безпосереднього вирішення.

Література

1. Большой энциклопедический словарь [Текст]. — М. : [б. и.], 1998. — С. 34.
2. “Идеи и документы о правах человека”: предисловие // Идеи лежащие в основе мировых проблем [Текст]. — Анкара : [б. и.], 1995. — С. 5.
3. Чумаков А. Н. Исторический процесс в категориях “культура”, “цивилизация”, “глобализация” / А. Н. Чумаков // Материалы постоянно действующего междисциплинарного семинара Клуба ученых “Глобальный мир” [Текст]. — М. : [б. и.], 2003. — С. 23.
4. Юхананов Ю. Этот расколотый единый мир... Диалектика. Системность. Международные отношения. Конфликты и “Объединенные Нации” [Текст] / Ю. Юхананов. — М. : [б. и.], 2000. — 562 с.
5. Мальцев В. А. Основы политологии [Текст] / В. А. Мальцев. — М. : [б. и.], 1997. — С. 460.
6. Там же. — С. 461.
7. Ирхин Ю. В. Политология [Текст] / Ю. В. Ирхин, В. Д. Зотов. — М. : Юрист, 1999. — С. 444.
8. Отчет ЮНЕСКО о мировых проблемах глобального развития в 2003 году [Текст]. — М. : [б. и.], 2003. — С. 576.
9. Войтович Р. Виклики глобалізації та їх вплив на державне управління в контексті вирішення герменевтичної проблеми / Р. Войтович // Збірник наукових праць УАДУ [Текст]. — 2003. — № 2. — С. 24.
10. Политическая панорама XXI века [Текст] / под ред. В. А. Никонова. — М. : [б. и.], 2005. — 511 с.
11. Панарин А. С. Разработка сценариев в парадигме синтетического прогнозирования / А. С. Панарин // Панарин А. С. Политология [Текст]. — М. : [б. и.], 2000. — С. 326.

12. Соловьев Э. Г. Геополитический анализ международных проблем современности / Э. Г. Соловьев // Полис [Текст]. — 2001. — № 6. — С. 13—28.

13. Graf Vitzthum W. Volkerrecht [Text] / Graf Vitzthum W. — Berlin : [s. n.], 2001. — P. 287.

14. Хабермас Ю. Спор о прошлом и будущем международного права. Переход от национального к постнациональному контексту [Text] / Ю. Хабермас. — М. : [б. и.], 2005. — С. 415.

15. Кант И. К Вечному миру [Text] / И. Кант. — М. : [б. и.], 1994. — С. 348, 349.

16. Цыганков П. А. Международные отношения [Text] / П. А. Цыганков. — М. : [б. и.], 2002. — 489 с.

17. Кравченко И. И. Модернизация мира и современной России. Выход из кризиса / И. И. Кравченко // Вопросы философии [Text]. — 2002. — № 9. — С. 5.

R. Voytovych

GLOBAL PROBLEMS OF SOCIAL DEVELOPMENT AND THEIR IMPACT ON PUBLIC ADMINISTRATION

Global problems of social development are considered. Their essence and peculiarity are classified. Their impact on the system of public administration is shown. The reasons of their appearing are analyzed and the ways of their solution are given.

Key words: public administration, social development, global problems, globalization.